

Federale Overheidsdienst
Sociale Zekerheid

Activiteitenverslag
**VAN DE HOGE RAAD
VOOR VRIJWILLIGERS**
2023

Voorwoord

Minstens 8 % van de Belgen engageert zich als vrijwilliger.

Al deze mensen willen graag iets doen voor anderen of voor de samenleving, zonder te verwachten dat ze daarvoor betaald krijgen.

Ondanks het feit dat vrijwilligerswerk onbetaald is, zijn mensen - jong en oud, met verschillende niveaus van opleiding en kwalificaties - bereid zich in te zetten voor taken waar anderen beter van worden. Het gaat o.a. over: lessen geven, jeugdkampen organiseren, sportactiviteiten opzetten, een buurtfeest houden, zorgen voor natuurbehoud, erfgoed in ere herstellen, aan het roer zitten van een organisatie als bestuurs-vrijwilliger, begeleiden van patiënten en ondersteunen van kinderen, jongeren, gebruikers, ouders, ouderen, ongeacht hun herkomst, activiteiten organiseren... De diversiteit in het vrijwilligerswerk is immens.

Met deze woorden begint de Hoge Raad voor Vrijwilligers het Memorandum die hij heeft voorbereid voor de verkiezingen van 9 juni 2024. Het is belangrijk om te benadrukken dat vrijwilligers essentieel zijn voor de samenleving en dat ze allemaal erkenning verdienen. Het heeft tijd gekost om het Memorandum op te stellen en de discussies die tot de uiteindelijke tekst hebben geleid, hebben ons in staat gesteld om de gevoeligheden van onze organisaties over de verschillende behandelde onderwerpen te peilen en overeenstemming te bereiken over de verschillende eisen die werden geformuleerd.

Het is de moeite waard om er één in het bijzonder op de voorgrond te plaatsen en waarvoor de Raad zich heeft geëngageerd. Dit heeft geleid tot de goedkeuring van twee adviezen: de noodzaak om de voorwaarden voor de toegang tot vrijwilligerswerk voor werklozen met een uitkering te wijzigen. Minister Dermagne had aangekondigd dat deze hervorming in 2024 eindelijk voltooid zou zijn. Helaas is dit op het moment van dit voorwoord nog niet gebeurd! Laten we hopen dat deze essentiële hervorming er tijdens de volgende legislatuur wel doorkomt. Het afschaffen van de C45B en C45F betekent de erkenning dat vrijwilligerswerk een vrije daad is, open voor iedereen, zonder discriminatie.

De Voorzitter,
Bernard HUBIEN

Inhoudstafel

Voorwoord

1. De Hoge Raad voor Vrijwilligers

- A. De werking
- B. De vernieuwing van de samenstelling van de HRV
- C. De algemene vergaderingen
- D. Het Bureau
- E. Het Memorandum van de HRV

2. De adviezen van de Hoge Raad voor Vrijwilligers in 2023

- 2.1. Advies vrijwilligerswerk vereniging van mede-eigenaars
- 2.2. Advies bekwame helper
- 2.3. Eerste advies over het wetsontwerp en het koninklijk besluit tot wijziging van de toegang tot vrijwilligerswerk voor een werkloze met een uitkering
- 2.4. Advies vrijwilligerswerk in sociale woonmaatschappijen en sociale huisvestingsmaatschappijen
- 2.5. Tweede advies over het wetsontwerp en het koninklijk besluit tot wijziging van de toegang tot vrijwilligerswerk voor een werkloze met een uitkering

3. Deelname aan de stuurgroep voor kwalitatieve en kwantitatieve enquêtes naar vrijwilligerswerk

4. Bijlagen

Bijlage 1: de wet van 3 juli 2005 betreffende de rechten van vrijwilligers

Bijlage 2: het koninklijk besluit van 20 december 2018 tot verhoging van het jaarlijks kostenplafond, zoals bepaald in artikel 10, eerste lid van de wet van 3 juli 2005 betreffende de rechten van de vrijwilligers, voor bepaalde categorieën van vrijwilligers

Bijlage 3: Samenstelling van de Hoge Raad voor Vrijwilligers in 2023

1. De Hoge Raad voor Vrijwilligers

A. Werking

Adviesraad, opgericht bij koninklijk besluit van 2 oktober 2002 bij het Ministerie van Sociale Zaken – het huidige FOD Sociale Zekerheid. De HRV is een organisatie van raadpleging en overleg waarbij de vertegenwoordigers van de vrijwilligers en overheid met elkaar in contact komen. Dit garandeert een permanente aandacht voor de specifieke problemen van de vrijwilligers en dit op talrijke gebieden: aansprakelijkheidsrecht, de sociale zekerheid, de fiscaliteit, het arbeidsrecht.

De Raad heeft de volgende taken:

1. het verzamelen, systematiseren en analyseren van informatie met betrekking tot vrijwilligers en vrijwilligerswerk;
2. het onderzoeken van de specifieke problemen waarmee vrijwilligers en het vrijwilligerswerk kunnen geconfronteerd worden;
3. op eigen initiatief of op verzoek van de bevoegde Ministers adviezen geven of voorstellen doen met betrekking tot vrijwilligers en vrijwilligerswerk.

De Hoge Raad is samengesteld uit 21 effectieve leden – 10 Franstaligen, 10 Nederlandstaligen en 1 Duitstalige – en van vervangende leden, benoemd door de Koning voor vier jaar. Daarnaast zijn 4 deskundigen benoemd wegens hun wetenschappelijke expertise inzake vrijwilligerswerk.

Afgezien van de 4 deskundigen zijn de leden overkoepelende organisaties die de sector van het vrijwilligerswerk vertegenwoordigen.

De diversiteit van het vrijwilligerswerk wordt weerspiegeld in de Hoge Raad. Om die reden werd het maatschappelijk veld ruwweg ingedeeld in 10 grote sectoren. Elk van deze sectoren wordt vertegenwoordigd in de Raad:

1. Vorming en onderwijs
2. Jeugd en ouderen
3. Gezondheidszorg
4. Maatschappelijk en justitieel welzijnswerk
5. Sport
6. Cultuur (kunsten, kunstpatrimonium, wetenschappen) en vrije tijd
7. Humanitaire actie en internationale solidariteit
8. Religie, levensbeschouwelijke strekkingen, politiek
9. Leefmilieu, natuur, dierenwelzijn, ecologie,...
10. Familie en andere

Alle informatie over de Raad, zijn vroegere adviezen en de wetgeving met betrekking tot het vrijwilligerswerk zijn beschikbaar op de site van de HRV (www.hogeraadvrijwilligers.belgium.be/nl).

B. De vernieuwing van de samenstelling van de HRV

Op 1 februari 2023 startte een nieuwe mandaatperiode van de Raad.

Het benoemingsbesluit vindt u op de op volgende link:

<https://hogeraadvrijwilligers.belgium.be/docs/kb-hrv-csv-2023-2027.pdf>

C. De vernieuwing van de samenstelling van de HRV

In 2023 werden er vijf algemene vergaderingen gehouden op 6 maart, 26 april, 23 juni, 11 september en 21 november.

D. Het Bureau

Het Bureau vergaderde op 9 mei, 30 augustus en 10 oktober. Het is samengesteld uit:

- Hannes RENGLÉ
- Eva HAMBACH
- Joris FAKROUNE
- Bernard HUBIEN
- Thomas PÖTGEN
- Emmeline ORBAN
- Sarah VAN DEN BOGAERT

E. Memorandum van de HRV

In 2023 heeft de HRV zijn [memorandum](#) opgesteld met het oog op de volgende verkiezingen. Het memorandum roept op om het belangloze en vrije karakter van vrijwilligerswerk te behouden, belemmeringen voor vrijwilligerswerk (met name administratieve belemmeringen) weg te werken en tools in te zetten om de kennis over de vrijwilligers en de organisaties op het terrein te verbeteren.

2. De adviezen van de Hoge Raad voor Vrijwilligers in 2023

In 2023 heeft de HRV deskundige en onderbouwde adviezen gegeven over wetgevende en reglementaire voorstellen die betrekking hebben op het vrijwilligerswerk.

Het voorstel om verenigingen van mede-eigenaars de mogelijkheid te geven vrijwilligers in te zetten, kon niet rekenen op de steun van de HRV. Het gaat hier immers om organisaties die niet onder de vrijwilligerswet vallen. Ook ontbreekt de voorwaarde van een onbezoldigde en onverplichte activiteit en handelt de mede-eigenaar in het eigen belang in privéverband.

In zijn advies over het wetsontwerp over bekwame helpers heeft de Raad ervoor gepleit dat dit statuut uitsluitend gericht mag zijn op de rechtszekerheid voor vrijwilligers en dat het in de toekomst niet mag leiden tot een extra uitzondering op het gebied van kostenvergoedingen voor deze categorie.

In een eerste advies over de wijziging van de toegang tot vrijwilligerswerk voor een werkloze met een uitkering, heeft de Raad zich oorspronkelijk negatief uitgelaten. In de voorgestelde teksten was er niet echt sprake van een afschaffing van de meldingsplicht, maar evolueerde de voorafgaande aangifte van de vrijwilliger naar een voorafgaande toestemming, verleend door de organisatie.

De teksten over de voorafgaande aangifte voor werklozen werden aangepast en daarvoor heeft Minister van Werk een nieuw advies gevraagd. Alhoewel er nog een aantal aandachtspunten werden opgesomd (zoals het erkennen van de vrijwilligerswet als referentiekader, bestraffing als mogelijkheid in plaats van verplichting, gegarandeerde beroepsmogelijkheden, recht op informatie), heeft de Raad deze keer een positief advies gegeven.

De inschakeling van vrijwilligers in sociale woonmaatschappijen werd door de HRV negatief beoordeeld. Deze nieuwe entiteiten voldoen niet aan de voorwaarde van artikel 3, 3° van de vrijwilligerswet: vrijwilligerswerk kan enkel bij organisaties of feitelijke verenigingen of publieke of private rechtspersonen zonder winstoogmerk.

2.1. Advies vrijwilligerswerk vereniging van mede-eigenaars

De tekst van dit advies vindt U op de volgende link:

[advies-2023-vereniging-mede-eigenaars.pdf \(belgium.be\)](#)

2.2. Advies bekwame helper

De tekst van dit advies vindt U op de volgende link:

<https://hogeraadvrijwilligers.belgium.be/docs/advies-2023-bekwame-helper.pdf>

2.3. Eerste advies over het wetsontwerp en het koninklijk besluit tot wijziging van de toegang tot vrijwilligerswerk voor een werkloze met een uitkering

De tekst van dit advies vindt U op de volgende link:

<https://hogeraadvrijwilligers.belgium.be/docs/advies-2023-meldingsplicht-rva.pdf>

2.4. Advies vrijwilligerswerk in sociale woonmaatschappijen

De tekst van dit advies vindt U op de volgende link:

<https://hogeraadvrijwilligers.belgium.be/docs/advies-2023-sociale-woonmaatschappijen.pdf>

2.5. Tweede advies over het wetsontwerp en het koninklijk besluit tot wijziging van de toegang tot vrijwilligerswerk voor een werkloze met een uitkering

De tekst van dit advies vindt U op de volgende link:

<https://hogeraadvrijwilligers.belgium.be/docs/advies-2023-rva-meldingsplicht-nl.pdf>

3. Deelname van de stuurgroep aan de kwalitatieve en de kwantitatieve enquêtes

Wat zijn de behoeften, motivaties en moeilijkheden van de vrijwilligers in België? Waarom zetten sommige mensen zich in en anderen niet?

Zijn de verwachtingen of belemmeringen voor vrijwilligerswerk dezelfde voor vrijwilligers op het terrein als voor bestuurs-vrijwilligers, en voor regelmatige en occasionele vrijwilligers? Worden de bezorgdheden en prioriteiten van vrijwilligers beïnvloed door hun eigen socio-economische situatie, leeftijd of andere factoren?

Op verzoek van de FOD Sociale Zekerheid voerden twee onderzoeksbureaus in 2023 een kwalitatieve en een kwantitatieve enquête uit om een beter inzicht te krijgen in de ervaringen en gevoelens van vrijwilligers. Deze twee enquêtes vormen een aanvulling op de twee studies die de Koning Boudewijnstichting in 2014 en 2019 heeft uitgevoerd en die betrekking hadden op de vraag naar het aantal vrijwilligers en hun profiel.

De kwalitatieve en kwantitatieve enquêtes werden begeleid door een stuurgroep bestaande uit vertegenwoordigers van de Hoge Raad voor Vrijwilligers (HRV) en de FOD Sociale Zekerheid.

De stuurgroep kwam tien keer samen in 2023.

Kwalitatieve benadering

Het doel van de kwalitatieve enquête was de percepties van een representatieve groep vrijwilligers (52 personen verdeeld over 9 discussiepanels) te analyseren en deze percepties te illustreren met talrijke concrete getuigenissen van de deelnemers. In deze fase konden ook de hypotheses worden ontwikkeld die als basis dienden voor de kwantitatieve enquête.

Kwantitatieve benadering

De kwantitatieve enquête werd uitgevoerd aan de hand van een online vragenlijst.

De vragenlijst werd verspreid via het Bpact-panel, een enquêtepanel dat zich bezighoudt met maatschappelijke kwesties en bestaat uit vrijwilligers en niet-vrijwilligers (aan de laatsten werd gevraagd waarom ze geen vrijwilligerswerk deden).

Naast de verspreiding van de vragenlijst via het Bpact-panel, werden ook de kanalen van de Hoge Raad voor Vrijwilligers (HRV) en de FOD Sociale Zekerheid (nieuwsbrieven, sociale media, enz.). Dit maakte het mogelijk om een groot aantal actieve vrijwilligers te bereiken en zoveel mogelijk informatie te verzamelen.

De resultaten van deze twee enquêtes zullen in 2024 gepubliceerd worden door de FOD Sociale Zekerheid.

4. Bijlagen

Bijlage 1: de wet van 3 juli 2005 betreffende de rechten van de vrijwilligers

<http://www.ejustice.just.fgov.be/eli/wet/2005/07/03/2005022674/justel>

Bijlage 2: het koninklijk besluit van 20 december 2018 tot verhoging van het jaarlijks kostenplafond, zoals bepaald in artikel 10, eerste lid van de wet van 3 juli 2005 betreffende de rechten van de vrijwilligers, voor bepaalde categorieën van vrijwilligers

<http://www.ejustice.just.fgov.be/eli/bsluit/2018/12/20/2018040765/justel>

Bijlage 3: De Samenstelling van de Hoge Raad voor Vrijwilligers

Effectieve Franstalige leden

Inter-Environnement Bruxelles (Christian DEKEYSER)
L'Union Francophone des Associations de Parents de l'Enseignement Catholique (Bernard HUBIEN)
L'Alliance Nationale des Mutualités Chrétiennes (Valérie NOTELAERS)
L'Association des Centres culturels de la Communauté française de Belgique (Milena CHANTRAINE)
La Croix-Rouge de Belgique Com Francophone (Isabelle BROUWERS)
L'Association Interfédérale du Sport Francophone (Sylvie RONSSE)
Le Conseil de la Jeunesse Catholique (Joris FAKROUNE)
La Fédération Multisports Adaptés (Christophe DERAMAIX)
Caritas (Emmeline ORBAN)
Secrétariat général de l'enseignement catholique (Luc DEWAELE)
Unessa (Waldo RAINERI)

Plaatsvervangende Franstalige leden

Relie-F (Mathilde SERRUYS)
CANOPEA (Ernest VANDENLINDEN)

Effectieve Nederlandstalige leden

Natuurpunt (Pieter BECUWE)
Vluchtelingenwerk Vlaanderen (Griet JACQUES)
Koogo (Mieke BAVELAAR)
Vlaams Welzijnsverbond (Aagje FREDERICKX)
Rode Kruis Vlaanderen (Liesbeth VERCAMMEN)
Vlaams Steunpunt Vrijwilligerswerk (Eva HAMBACH)
Federatie sociaal-cultureel werk (Hannes RENGLÉ)
Vlaamse Sportfederatie (Tars VANSTRAESEELE)
Beweging.net (Sandra ROSVELDS)
Nationaal Verbond Socialistische Mutualiteiten (Sarah VAN DEN BOGAERT)

Plaatsvervangend Nederlandstalig leden

Katholiek Onderwijs Vlaanderen (Els GOEMINNE)
Vereniging van Vlaamse Steden en Gemeenten (Lieselot DECALF)
De Ambrassade (Lisa FRANKEN)

Effectief Duitstalig lid

Eupener Sportbundes ESB (Thomas PÖTGEN)

Plaatsvervangend Duitstalig lid

Muzikverband Födekam (Brigitte CLOOT)

Deskundigen

Philippe ANDRIANNE
Michel DAVAGLE
Guy REDIG
Tom LEMAHIEU

Verantwoordelijke Uitgever
Mathilde Henkinbrant

Electro (web): D 2024/10.770/31

© 2024 HOGE RAAD VOOR VRIJWILLIGERS

Administratief Centrum Kruidtuin
Finance Tower
Kruidtuinlaan 50, bus 125
1000 Brussel

Tel.: 02 528 63 72

E-mail: mathilde.henkinbrant@minsoc.fed.be

Website: www.hogeraadvrijwilligers.belgium.be